

Sygn. akt VII U 1604/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2017r. w Warszawie

sprawy W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 9 kwietnia 2015r., znak: (...)

oraz z dnia 18 kwietnia 2016 roku, znak: (...)

1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że uwzględnią W. S. do wyliczenia kapitału początkowego okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w K. od 1 października 1982r. do 7 października 1982r. oraz od 1 grudnia 1982r. do 20 marca 1983r. oraz okres zatrudnienia w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. okresach od 6 września 1994r. do 30 września 1996r. oraz od 1 października 1998r. do 31 grudnia 1998r.;

2. oddala odwołania w pozostałym zakresie;

3. wniosek W. S. o uwzględnienie do wyliczenia kapitału początkowego okresu pracy w Kółku Rolniczym w M. w latach 1973 – 1974 przekazuje do rozpatrzenia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W..

UZASADNIENIE

W dniu 25 czerwca 2015r. **W. S.** złożył w Sądzie Okręgowym w Warszawie XIII Wydziale Ubezpieczeń Społecznych odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 kwietnia 2015r., znak: (...), wnosząc o jej uchylenie oraz powtórne rozpatrzenie wniosku (odwołanie z dnia 22 czerwca 2015r., k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 10 lipca 2015r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o oddalenie odwołania, ponieważ zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że kwestionowana przez ubezpieczonego decyzja została wydana w związku ze zmianą przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wprowadzeniem przepisu art. 174 ust. 3b ww. ustawy. Organ rentowy przedstawił wyliczenia kapitału początkowego ubezpieczonego wskazując, że na dzień 1 stycznia 1999r. kapitał początkowy wyniósł 141.837,85 zł. Wyjaśnił również,

że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonego w (...) Spółdzielni (...), gdyż nie został on wystarczająco udowodniony ze względu na braki w przedłożonej przez ubezpieczonego dokumentacji, jak również okresu od 15 kwietnia 1994r. do 31 grudnia 1998r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (odpowiedź na odwołanie z dnia 10 lipca 2015r., k. 12 a.s.).

Postanowieniem z dnia 8 października 2015r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydziale Ubezpieczeń Społecznych stwierdził swą niewłaściwość miejscową i sprawę przekazał do tutejszego Sądu Okręgowego Warszawa – Praga VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Sprawie nadano sygnaturę VII U 1604/15 (postanowienie z 8 października 2015r., k. 14-15 a.s., zarządzenie, k. 21 a.s.).

Pismem z dnia 19 kwietnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. poinformował, że w dniu 18 kwietnia 2016r. wydał nową decyzję znak: (...), w której ponownie ustalił kapitał początkowy W. S.. W odpowiedzi na ww. informację W. S. złożył w dniu 20 maja 2016r. odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej uchylenie. W uzasadnieniu odwołania powołał się na postępowanie dotyczące decyzji z dnia 9 kwietnia 2015r. oraz na fakt złożenia wniosku o powołanie świadków na okoliczność pracy w (...) Spółdzielni (...) w K. (pismo procesowe ZUS z 19 kwietnia 2016r., k. 81-82 a.s., protokół rozprawy z 20 maja 2016r., k. 88-89 a.s., odwołanie z dnia 19 maja 2016r., k. 94 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie W. S. od decyzji ZUS z dnia 18 kwietnia 2016r., organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że po ponownym obliczeniu kapitału początkowego jego wartość wyniosła 152.170,81 zł. Do ponownego ustalenia kapitału początkowego Oddział nie uwzględnił jednak w dalszym ciągu okresu pracy ubezpieczonego w (...) Spółdzielni (...) od 1 sierpnia 1982r. do 20 marca 1983r. oraz okresu od 15 kwietnia 1994r. do 31 grudnia 1998r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Dodatkowo Zakład nie przyjął do wyliczenia okresów od 6 września 1994r. do 30 września 1996r. oraz od 1 października 1998r. do 31 grudnia 1998r., gdyż w tych okresach pracodawca (...) sp. z o.o. nie zgłosił pracowników do ubezpieczenia społecznego (odpowiedź na odwołanie z 7 czerwca 2016r., k. 101 - 102 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. S. urodził się w dniu (...) We wrześniu 1972r. ukończył studia na Wydziale (...) Wyższej Szkoły (...) w R. (wniosek o emeryturę częściową wraz z załącznikami, k. 1-8 a.r. – okoliczność bezsporna).

W okresie od 1 września 1972r. do 1 kwietnia 1974r. W. S. był zatrudniony w Zespole Szkół nr (...) (...) w K. na stanowisku nauczyciela (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, k. 8-9 a.s. - okoliczność bezsporna). Ponadto w latach 1972-1973 pracował w Kółku Rolniczym w M. w charakterze księgowego, na podstawie umowy o pracę zawartej w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Kółko Rolnicze w M. zatrudniało traktorzystów, których wysyłało do pracy w Zarządzie Dróg Publicznych oraz w Gminnych Spółdzielniach. Ubezpieczony raz w tygodniu przyjeżdżał do biura siedziby Kółka Rolniczego, przejmował karty pracy i na ich podstawie sporządzał faktury dla podmiotów, na których rzecz K. świadczyło usługi, a ponadto rozliczał listy płac, tworzył bilanse i sprawozdania finansowe oraz dokumenty podatkowe (zeznania świadka K. K., k. 169-170 a.s. i zeznania świadka T. Ć., k. 152-153 a.s., zeznania ubezpieczonego, k. 170-171 a.s.).

W okresie od 1 października 1982r. do 20 marca 1983r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Spółdzielni (...) w K. na stanowisku głównego specjalisty ds. handlu za wynagrodzeniem w wysokości 9.000 zł miesięcznie. Pracując w (...) Spółdzielni ubezpieczony był odpowiedzialny przede wszystkim za koordynowanie obrotu stałą oraz nawozami sztucznymi i węglem. W trakcie zatrudnienia, w okresie od 8 października 1982r. do 31 listopada 1982r. ubezpieczony przebywał na bezpłatnym urlopie udzielonym mu w celach rodzinnych (zaświadczenie o zatrudnieniu, k. 14 a.r. tom II, informacja o udzieleniu urlopu bezpłatnego, k. 15 a.r. tom II, pismo (...)w K. z 1 października 1982r. w

sprawie powierzenia stanowiska – załączone do akt rentowych, zeznania świadka S. G., k. 106-107 a.s., zeznania ubezpieczonego k. 170-171 a.s.).

W marcu 1983r. do (...) Spółdzielni (...)w K. wystąpił Wojewoda (...) z prośbą o przeniesienie ubezpieczonego do pracy w Urzędzie Gminy G. w P. na stanowisko Naczelnika Gminy. Na podstawie porozumienia między zakładami ubezpieczony został w przeniesiony do Urzędu Gminy i objął ww. stanowisko z dniem 21 marca 1983r. (zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawione przez Urząd Gminy G. w P., k. 17 i 18 a.r. tom II, pismo Wojewody (...) z 23 marca 1984r. w sprawie wynagrodzenia – załączone do akt rentowych, kopia zgody na przeniesienie pracownika, k. 68 a.s., zeznania świadka S. G., k. 106-107 a.s., zeznania ubezpieczonego, k. 170-171 a.s.).

W okresie od 6 września 1994r. do 4 lutego 1999r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku Dyrektora Zakładu (świadcstwo pracy z 15 stycznia 1999r., k. 92 a.r. tom II).

W dniu 27 kwietnia 2015r. W. S. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę częściową. Do wniosku ubezpieczony dołączył kwestionariusz zawierający informację o okresach składowych i nieskładowych oraz załączniki celem potwierdzenia okresów zatrudnienia (wniosek o emeryturę częściową wraz z załącznikami, k. 1-23 a.r. tom II).

W związku z wnioskiem W. S. o emeryturę częściową oraz koniecznością ustalenia emerytury z systemu zreformowanego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzje o ustaleniu kapitału początkowego oznaczone znakiem (...). Decyzją z dnia 24 marca 2015r. organ rentowy ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonego na kwotę 139.260,88 zł, uwzględniając okresy składowe w wymiarze 20 lat, 9 miesięcy i 26 dni oraz nieskładowe w wymiarze 2 lat i 11 miesięcy (k. 8 a.r. tom I). Decyzją z dnia 8 kwietnia 2015r. organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonego wskazując, że wynosi on 138.157,36 zł (k. 14 a.r. tom I).

Kolejną decyzją z dnia 9 kwietnia 2015r. organ rentowy ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 141.837,85 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto okres 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału lat 1978-1987, a ponadto, że uwzględniono okresy składowe w wymiarze 20 lat, 9 miesięcy i 26 dni oraz nieskładowe w wymiarze 2 lat i 11 miesięcy. Jednocześnie w decyzji zostało wskazane, że nie podlegały uwzględnieniu okresy:

- od 1 sierpnia do 1982r. do 20 marca 1983r. obejmujący zatrudnienie w (...) Spółdzielni (...)w K.,

- od 15 kwietnia 1994r. do 31 grudnia 1998r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenia społeczne w związku z prowadzoną przez ubezpieczonego pozarolniczą działalnością gospodarczą (decyzja ZUS z 9 kwietnia 2015r., wyliczenia ZUS ws. ustalenia kapitału początkowego, k. 19-20 i nast. a.r. tom I).

W dniu 18 kwietnia 2016r. organ rentowy ponownie wydał decyzję w sprawie ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego, ustalając jego wartość na kwotę 152.170,81 zł. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto okres 10 kolejnych lat kalendarzowych jak w decyzji z dnia 9 kwietnia 2015r., a ponadto uwzględniono okresy składowe w wymiarze 22 lat, 9 miesięcy i 26 dni oraz nieskładowe w wymiarze 2 lat i 11 miesięcy. Nie uwzględniono natomiast okresów:

- od 1 sierpnia 1982r. do 20 marca 1983r., gdyż nie został wystarczająco udowodniony okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w K.,

- od 6 września 1994r. do 30 września 1996r. i od 1 października 1998r. do 31 grudnia 1998r., gdyż w tych okresach pracodawca (...) Sp. z o.o. nie zgłosił pracowników

do ubezpieczenia społecznego,

- od 15 kwietnia 1994r. do 31 grudnia 1998r., gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (decyzja ZUS z 18 kwietnia 2016r., wyliczenia ZUS ws. ustalenia kapitału początkowego – nieoznaczona karta a.r. tom I).

W. S. zaskarżył odwołania od obu wskazanych decyzji z dnia 9 kwietnia 2015r. i z dnia 18 kwietnia 2016r. (odwołania, k. 3 i 94 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dowody z dokumentów dołączonych do akt sprawy i akt rentowych oraz na podstawie zeznań świadków S. G., T. Ć. oraz K. K., a także ubezpieczonego.

Dowody z dokumentów obejmowały dokumenty urzędowe organu rentowego oraz dokumenty dotyczące zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Spółdzielni (...) w K., w Urzędzie Gminy G. w P. oraz w (...) Sp. z o. o.

z siedzibą w W.. Sąd uwzględnił powyższe dokumenty w zakresie wskazanym powyżej, dając im wiarę w całości. Choć nie wszystkie dokumenty zawierały wprost informacje o okresach zatrudnienia ubezpieczonego – w szczególności w (...) Spółdzielni (...) w K. - to inne dowody, uzupełnione zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków, pozwoliły na przesłedzenie historii zatrudnienia ubezpieczonego oraz poczynienie przez Sąd stosownych ustaleń w tym zakresie.

Zeznania S. G. Sąd uznał za w pełni wiarygodne mając na względzie postawę wskazanego świadka podczas ich składania, a także zbieżność przekazanych informacji z treścią dokumentów oraz z zeznaniami ubezpieczonego. Za w pełni wiarygodne Sąd uznał również zeznania ubezpieczonego W. S., gdyż przekazane przez niego informacje korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym – zarówno dowodami z dokumentów, jak i z zeznaniami świadków.

Zeznania T. Ć. i K. K. Sąd uwzględnił jedynie w takim zakresie, w jakim świadkowie ogólnie opisali specyfikę pracy w Kółku Rolniczym oraz to, że pracujący w Kółku księgowy przyjeżdżał do jego biura. Zeznania w tej części korespondowały z zeznaniami ubezpieczonego i w tym zakresie Sąd dał im wiarę. W pozostałym zakresie, w ocenie Sądu, zeznania wymienionych świadków nie mogły być uznane za przydatne, gdyż świadkowie prezentowali okoliczności m.in. dotyczące swojej pracy, które dla ustaleń faktycznych w rozpatrywanej sprawie, nie były istotne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania W. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 kwietnia 2015r., znak: (...), oraz z dnia 18 kwietnia 2016r., znak: (...), były częściowo zasadne i skutkowały zmianą zaskarżonych decyzji w części.

Spór w rozpatrywanej sprawie koncentrował się wokół dokonanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyliczenia wartości kapitału początkowego W. S..

Na podstawie skarżonych decyzji organ rentowy ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego z pominięciem następujących okresów: zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w K. od 1 sierpnia 1982r. do 20 marca 1983r., zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. od 6 września 1994r. do 30 września 1996r. i od 1 października 1998r. do 31 grudnia 1998r. oraz prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 15 kwietnia 1994r. do 31 grudnia 1998r. W treści odwołania ubezpieczony zakwestionował dokonane przez organ rentowy wyliczenie kapitału początkowego i wniósł o jego ponowne przeliczenie, precyzując w toku postępowania, że domaga się uwzględnienia do wyliczenia kapitału początkowego okresów zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w K., (...) Sp. z o.o. oraz okresu zatrudnienia w Kółku Rolniczym w M. na przełomie lat 1973-1974. Mając na względzie powyższe przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego była kwestia możliwości uwzględnienia wskazanych przez ubezpieczonego okresów zatrudnienia przy wyliczeniu wysokości kapitału początkowego.

Kapitał początkowy, zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 poz. 887), zwanej dalej ustawą emerytalną, ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ww. ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. (art. 174 ust. 3).

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (art. 174 ust. 3b).

Regulacje określające postępowanie przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Z kolei zgodnie z § 22 ust. 1 rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1. legitymacja ubezpieczeniowa;
2. legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Według art. 473 § 1 k.p.c.

w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków

i z przesłuchania stron. Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe

(zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007r., I UK 111/07). Oznacza to, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Pamiętać jednak należy, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97 i z 4 lipca 2007r.; I UK 36/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 października 2013r., III AUa 269/13).

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał, że okres zatrudniania ubezpieczonego w (...) Spółdzielni (...) w K. podlega uwzględnieniu przy obliczeniu kapitału początkowego. Co prawda dokumentacja osobowa dot. tego pracodawcy, a przedłożona przez ubezpieczonego, jest niekompletna, jednakże pewne, niebudzące wątpliwości ramy czasowe okresu pracy ubezpieczonego w tej Spółdzielni były możliwe do ustalenia w oparciu o zgromadzone dokumenty oraz na podstawie innych dowodów, przede wszystkim zeznań świadka i ubezpieczonego. Na tej podstawie Sąd Okręgowy przyjął, że zatrudnienie W. S. w (...) Spółdzielni (...) w K. miało swój początek dnia 1 października 1982r. Taką datę wskazał w zeznaniach ubezpieczony, a także świadek S. G. – kierujący Spółdzielnią w owym czasie, który podał, że W. S. pracował w (...) Spółdzielni w K. od października 1982r. Za przyjęciem powyższego dnia jako daty początkowej zatrudnienia ubezpieczonego przemawia również dołączona do akt sprawy datowana na ten dzień informacja o powierzeniu ubezpieczonemu stanowiska specjalisty ds. handlu. Z praktyki pracowniczej panującej w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku wynika, że pracownicy zapoznawali się z dokumentacją kadrową ustalającą bądź zmieniającą warunki ich zatrudnienia – np. stanowisko, miejsce czy wydział pracy, zmiany w wynagrodzeniu, informacje o dodatkach – niezwłocznie, najczęściej w dniu jej sporządzenia. Ponadto logicznym jest przedstawienie pracownikowi informacji dotyczących warunków jego zatrudnienia w dniu, w którym po raz pierwszy miał obowiązek stawić się w pracy. Z kolei ustalenie daty końcowej zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Spółdzielni w K. było możliwe przy uwzględnieniu daty rozpoczęcia przez niego pracy w Urzędzie Gminy G. w P.. Z dokumentacji osobowej udostępnionej przez w/w Urząd wynika, że ubezpieczony na pisemną prośbę Wojewody (...) oraz na podstawie porozumienia międzyzakładowego został przeniesiony z (...) Spółdzielni w K. do Urzędu Gminy G. w P., gdzie z dniem 21 marca 1983r. objął stanowisko Naczelnika Gminy. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy przyjął, że zatrudnienie ubezpieczonego w (...) Spółdzielni (...) w K. obejmowało okres od 1 października 1982r. do 20 marca 1983r. Jednocześnie Sąd miał na uwadze fakt, że w okresie od 8 października 1982r. do 30 listopada 1982r. ubezpieczony przebywał na bezpłatnym urlopie udzielonym mu w celach rodzinnych, co wynika z dokumentacji osobowej dołączonej do akt rentowych. Okres ten, w którym ubezpieczony pracy nie świadczył, nie może zostać uwzględniony przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego. W tym okresie zawieszeniu ulega bowiem ochrona ubezpieczeniowa, choć w dalszym ciągu trwa obowiązek ubezpieczenia, gdyż ustaje on dopiero w chwili ustania stosunku pracy (art. 13 pkt 1 ustawy o s.u.s.). W konsekwencji okresy urlopu bezpłatnego nie są wliczane do okresów ubezpieczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1998r., II UKN 334/98, OSNAPiUS 1999, nr 21, poz. 694 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 października 2005r., III AUa 1383/04, LEX nr 175551). Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 października 2005r. (III AUa 1383/04, LEX nr 175551, OSA 2006/10/33) okres urlopu bezpłatnego jest, zgodnie z Kodeksem pracy - art. 174 § 2, okresem, który stanowi przerwę w realizacji obowiązków i praw pracowniczych u pracodawcy, czyli pracodawca nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za pracownika, a co za tym idzie okres ten nie jest ani okresem składkowym, ani okresem nieskładkowym wedle ustawy emerytalnej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 7 kwietnia 2016 roku, III AUa 2003/15).

Z uwagi na powyższe Sąd w rozpatrywanej sprawie ostatecznie przyjął, że przy ustaleniu kapitału początkowego należy zaliczyć ubezpieczonemu okres pracy w (...) Spółdzielni (...) w K. od 1 października 1982r. do 8 października 1982r. oraz od 1 grudnia 1982r. do 20 marca 1983r. (z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego).

Analizując okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Sp. z o.o. z siedzibą

w W., w pierwszej kolejności należy wskazać, że okres od 1 października 1996r. do 30 września 1998r. nie jest sporny, gdyż został już zaliczony ubezpieczonemu do stażu pracy i uwzględniony przy ustaleniu kapitału początkowego w decyzji organu rentowego z dnia 18 kwietnia 2016r., o czym organ ten poinformował w piśmie procesowym z dnia 19 kwietnia 2016r. (k. 81-82 a.s.), wskazując, że za te okresy spółka składała deklaracje bezimienne.

Pozostałą do rozważenia kwestią są dwa nieuwzględnione okresy zatrudnienia ubezpieczonego w ww. spółce, przypadające, zgodnie z treścią świadectwa pracy z dnia 15 stycznia 1999r., od 6 września 1994r. do 30 września 1996r. i od 1 października 1998r. do 31 grudnia 1998r. W uzasadnieniu skarżonej decyzji z dnia 18 kwietnia 2016r. organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił wymienionych okresów, gdyż w tych okresach pracodawca nie zgłosił pracowników do ubezpieczenia społecznego. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej okresami składkowymi są okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych. Niemniej jednak należy podkreślić, że fakt braku zgłoszenia ubezpieczonego przez pracodawcę do ubezpieczenia społecznego i nieopłacenie za niego składek w powyższych okresach na to ubezpieczenie nie może skutkować brakiem zaliczenia takich okres pracy jako składkowych. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem o kwalifikacji danego okresu zatrudnienia jako składkowego decyduje sam fakt wykonywania pracy, chociażby pracodawca nie odprowadził za ubezpieczonego składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych (w konsekwencji także przy ustaleniu kapitału początkowego) uwzględnia się okresy podlegania ubezpieczeniu, nawet bez składki, a pracownika nie można obciążać ujemnymi skutkami zaniedbań pracodawcy w zakresie opłacania składek czy zgłoszenia do ubezpieczeń (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1994r., II UZP 5/94, również: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 marca 1995r., II URN 7/95; z dnia 23 marca 1999r., II UKN 535/98; z dnia 14 marca 2006r., I UK 205/05; z dnia 6 kwietnia 2007r., II UK 185/06). Stąd też zasadny jest prezentowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym nieuiszczanie składek na ubezpieczenie społeczne przez pracodawcę nie jest okolicznością uzasadniającą odmowę uznania okresów nieopłacania składek za okresy składkowe, bowiem żaden przepis prawa ubezpieczeniowego tego nie sankcjonuje.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w oparciu o oryginał świadectwa pracy wystawionego przez (...) Sp. z o.o. w dniu 15 stycznia 1999r., uwzględnił częściowo okres zatrudnienia ubezpieczonego przy ustalaniu kapitału początkowego. Tym samym organ rentowy nie kwestionował faktu wykonywania pracy przez ubezpieczonego na rzecz ww. spółki w całym okresie zatrudnienia, lecz odmówił zaliczenia pozostałych okresów zatrudnienia jedynie na tej podstawie, że ubezpieczony nie został przez pracodawcę zgłoszony do ubezpieczeń. Skoro jednak zgodnie z prezentowanymi wyżej, ugruntowanymi poglądami judykatury, brak zgłoszenia pracownika do ubezpieczeń społecznych nie może być podstawą odmowy uznania danego okresu pracy za składkowy, to w istocie brak było przeszkód do zaliczenia pozostałych okresów zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Sp. z o.o. przypadających przed dniem wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. przed dniem 1 stycznia 1999r. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że okresy pracy ubezpieczonego na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. od dnia 6 września 1994r. do 30 września 1996r. oraz od 1 października 1998r. do 31 grudnia 1998r. podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego.

Z powyższych względów odwołania W. S. były częściowo zasadne, konieczne było zatem dokonanie stosownej zmiany skarżonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 kwietnia 2015r., znak: (...), oraz z dnia 18 kwietnia 2016r., znak: (...), o czym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c.

W pozostałej części odwołanie nie mogło zostać uwzględnione. Skarżonymi decyzjami organ rentowy odmówił uwzględnienia okresu prowadzenia przez ubezpieczonego działalności gospodarczej od 15 kwietnia 1994r. do 31 grudnia 1998r. wskazując, że za ten okres nie zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne. Ubezpieczony w toku postępowania do tej kwestii praktycznie w ogóle się nie odniósł – nie oświadczył, że kwestionuje rozstrzygnięcie organu rentowego w tej części, nie wnosił o uwzględnienie tego okresu przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego, nie przedstawił również żadnych wniosków dowodowych potwierdzających opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne za ten okres. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie miał podstaw do uznania, aby skarżone decyzje organu rentowego w tej części były nieprawidłowe. Sąd nie uwzględnił ponadto okresu pracy

ubezpieczonego w (...) Spółdzielni (...) w K. w okresie pomiędzy 1 sierpnia 1983r. a 30 września 1982r., ponieważ brak jest jakichkolwiek dowodów, by w tym właśnie okresie W. S. już pracował u tego pracodawcy. Takiej okoliczności nie potwierdzają dokumenty, ani zeznania świadka S. G.. Również ubezpieczony, choć we wnioskach składanych do ZUS podawał, że pracę w (...) Spółdzielni (...) w K. rozpoczął 1 sierpnia 1982r., to w zeznaniach wskazywał, że pracę rozpoczął w w/w Spółdzielni od 1 października 1982r.

W konsekwencji odwołanie W. S. w pozostałej, omówionej części podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym orzeczono w punkcie 2 sentencji wyroku.

Na zakończenie omówienia wymaga również podniesiona przez ubezpieczonego na rozprawie w dniu 7 września 2016r. kwestia uwzględnienia przy wyliczaniu kapitału początkowego okresu zatrudnienia w Kółku Rolniczym w M. w latach 1973-1974.

Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010r., II UK 84/10; z dnia 13 maja 1999r., II UZ 52/99; z dnia 23 listopada 1999r., II UKN 204/99). Przed sądem wnioskodawca może więc żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Z tego względu odwołanie wnoszone od decyzji organu ubezpieczeń społecznych nie ma charakteru samodzielnego żądania,

a jeżeli takie zostanie zgłoszone, sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest postąpić zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 września 2010r. II UK 84/10,

zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 15 grudnia 2016r. III AUa 2373/15). W myśl wskazanego wyżej przepisu jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. Oznacza to - mając na uwadze rolę sądu ubezpieczeń społecznych jako sądu odwoławczego, kontrolującego prawidłowość merytoryczną i faktyczną decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - że sąd ten nie może samodzielnie, bez wstępnej kontroli dokonanej przez organ rentowy, rozstrzygać kwestii, o których organ ten nie decydował. Każdorazowe nowe żądanie w pierwszej kolejności podlega więc rozpoznaniu przez organ rentowy, a dopiero później, w przypadku zakwestionowania decyzji przez osobę, której rozstrzygnięcie dotyczy, staje się ono przedmiotem badania sądu odwoławczego.

W ocenie Sądu żądanie ubezpieczonego dotyczące uwzględnienia zatrudnienia w Kółku Rolniczym w M. w latach 1973-1974 powinno zostać zakwalifikowane jako nowe żądanie w myśl art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. W złożonych przed organem rentowym wnioskach

o ustalenie kapitału początkowego oraz wniosku o emeryturę ubezpieczony nie wskazywał, że domaga się zaliczenia tego okresu zatrudnienia. Żądania tego nie potwierdzają również załączniki do wniosków – zaświadczenia o wynagrodzeniu, świadectwa pracy, czy choćby kwestionariusz informacyjny dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych – z których żaden nie dotyczy wskazywanego okresu pracy ubezpieczonego. W konsekwencji okres ten nie był przez organ rentowy poddany analizie i ostatecznie nie został ujęty w żadnej

z decyzji wydanych w sprawie ubezpieczonego. Pierwsza wzmianka o powyższym okresie pojawia się dopiero w toku niniejszego postępowania wraz z oświadczeniem ubezpieczonego oraz wnioskiem o przesłuchanie świadków, złożonym na rozprawie w dniu 7 września 2016r.

Z tych też względów Sąd uznał, że ubezpieczony wniósł nowe żądanie, które nie było przedmiotem rozpoznania przez organ rentowy, a co za tym idzie, w oparciu o treść cytowanych wyżej przepisów i poglądów orzecznictwa nie mogło zostać merytorycznie rozpoznane w rozpatrywanej sprawie. W konsekwencji Sąd nie prowadził dalszego postępowania dowodowego w tym zakresie i na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. przekazał wniosek W. S. do rozpoznania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., o czym orzekł w punkcie 3 sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)